E-Stories

Digitalno pripovedanje kao podrška univerzitetskim studentima imigrantskog porekla: Razvijanje jezičkih i tehnoloških veština

Visoko obrazovanje
ERASMUS+

KA220-HED -
Partnerstva za saradnju u visokom obrazovanju

Referentni broj projekta:
2023-1-TR01-KA220-HED-000167303
Trajanje:
31.12.2023 - 30.12.2026 (36 meseci)

WP3

Struktura i elementi priče

Za učenike

Univerzitet u Paderbornu

Katedra za poslovno obrazovanje i obrazovanje iz oblasti ljudskih resursa II
Prof. dr Mark Bojtner

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Struktura i elementi priče

Sadržaj

1. Uvod
2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture
3. Značaj strukturisane priče
4. Rezime

Struktura i elementi priče

1. Uvod

Elementi priče su osnovni sastavni delovi koji čine narativ i obezbeđuju strukturu i koherentnost zapletu.

Pomenuti elementi obuhvataju zaplet, uvod, sukob, vrhunac, rasplet, likove, mesto radnje i ključne tačke zapleta, a svi funkcionišu kao jedna celina kako bi stvorili zanimljivu priču.

“Pripovedanje je važno zbog toga što je to aktivnost koja daje smisao, kako društvu tako i svetu u celini.” (Stocchetti, 2016, p. 13)

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

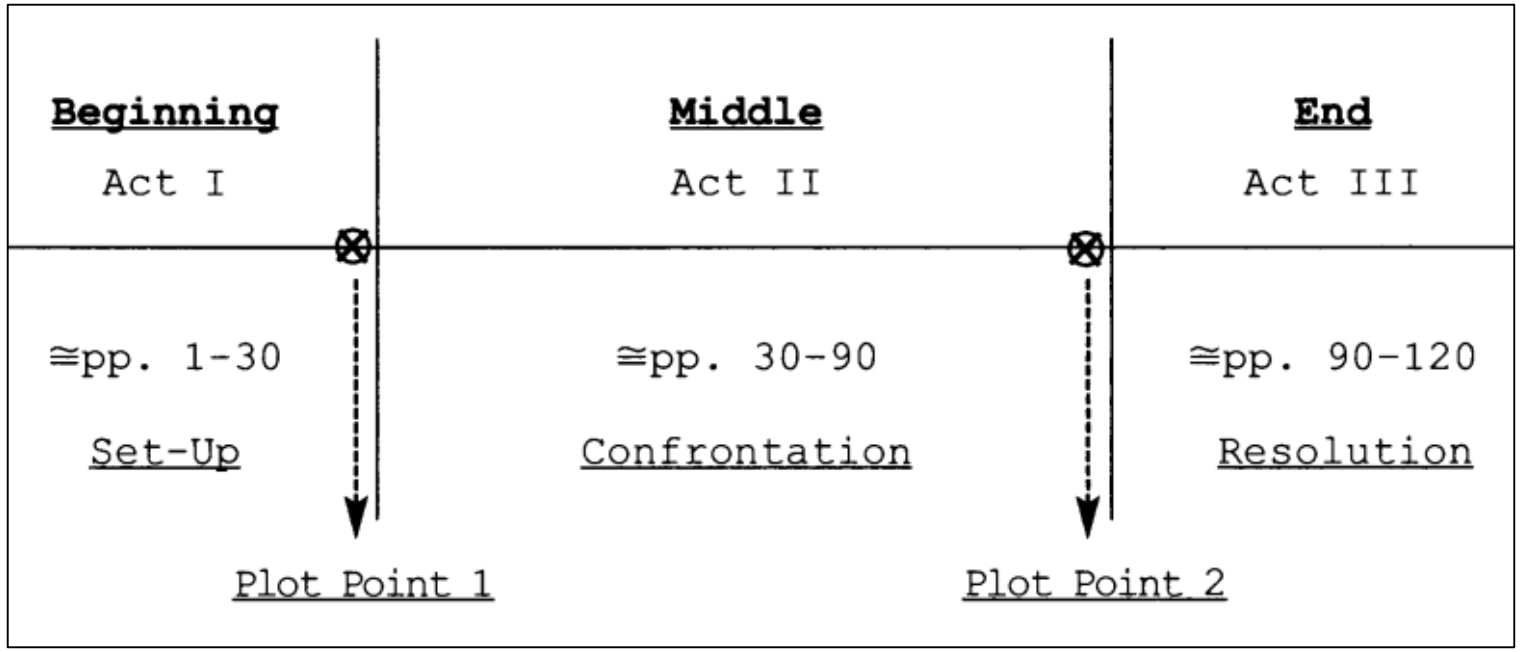
Prema autoru i scenaristi Sidu Fildu (2005), priču čine sledeći osnovni elementi:

Zaplet (početak, sredina, kraj)	Postavka	Konfrontacija (sukob)	Vrhunac
Rasplet	Lik	Okruženje	Tačka zapleta

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

- Kad sastavimo sve pomenute elemente dobijamo **paradigmu scenarija** po Sidu Fildu (2005, str. 21) koja se takođe naziva i **Struktura u tri čina.**

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

Zaplet (početak, sredina, kraj)

Hajde da analiziramo ove elemente:

- **Zaplet** se definiše kao niz događaja i radnji koje se odvijaju unutar narativa. Uobičajena praksa je da se zaplet podeli na tri dela.
  - Početni deo narativa naziva se „**početak/prvi čin**“. Karakteriše ga uvod u fiktivni univerzum u kojem se radnja odvija, predstavljanje glavnih likova i uspostavljanje osnovnog sukoba.
  - Drugi deo naziva se „**sredina/drugi čin**“ i karakteriše ga razvoj zapleta, produbljivanje sukoba i napredovanje likova kroz izazove, prekretnice i značajne događaje.
  - Naposletku, „**kraj/treći čin**“: rešenje zapleta i razjašnjenje sukoba, često u kombinaciji sa klimaksom i konačnim raspletom, predstavljaju kulminaciju narativa.

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

Postavka

Hajde da analiziramo ove elemente:

- **Efektna postavka** podrazumeva predstavljanje likova i okolnosti u kojima se nalaze, kao i kreiranje jasne narativne linije koja vodi publiku kroz scenario.
  - Priča mora da bude uspostavljena vizuelno već od prvih reči, tako da čitalac razume **glavnog junaka**, **dramsku osnovu** i **situaciju** u prvih deset stranica. Ovo je ključno za održavanje dinamike priče.
  - Početne stranice treba tretirati kao jedinstvenu celinu dramske radnje, osmišljenu da **angažuje čitaoca** i **postavi scenu za dalji razvoj priče**.
  - Postavka je neophodna za **uspostavljanje strukture scenarija** koja obuhvata početak, sredinu i kraj i sastavni je deo celokupnog procesa pripovedanja.

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

Konfrontacija (sukob)

Hajde da analiziramo ove elemente:

- **Sukob (konfrontacija)** je pokretačka snaga drame; bez njega nema radnje, razvoja likova niti napredovanja priče. On je ključan za stvaranje zanimljivog scenarija**.**
  - Scenaristi moraju da odluče između **unutrašnjeg konflikta** (kao što su strahovi i emocije) i **spoljašnjeg konflikta** (poput fizičke povrede ili izazova za preživljavanje) kako bi oblikovali naraciju. Ovaj izbor utiče na putovanje lika i na celokupnu radnju.
  - **Ključni događaj** često predstavlja prelomni trenutak koji gura lik u sukob, označavajući transformaciju na njegovom emotivnom putu. Taj događaj je od suštinskog značaja za povezivanje elemenata priče i pokretanje narativa.
  - Razumevanje **prirode konflikta** pomaže u konstrukciji priče, jer određuje kako likovi međusobno deluju i razvijaju se tokom scenarija.

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

Vrhunac

Hajde da analiziramo ove elemente:

- **Vrhunac** je prelomni trenutak priče u kome glavni sukob dostiže vrhunac intenziteta, što vodi ka odlučujućem trenutku za protagonistu. Tad su ulozi najviši, a ishod priče visi o koncu.
  - Obično se dešava **pred kraj scenarija**, nakon nakupljanja tenzija i sukoba i predstavlja kulminaciju putovanja lika. Protagonista mora da se suoči sa svojim najvećim izazovom, što često dovodi do značajnog razvoja njegovog karaktera.
  - Vrhunac je ključan za pružanje **emotivnog zadovoljenja** kod publike, jer **rešava centralni sukob** i **odgovara na glavna pitanja priče**. Ovaj trenutak često **vodi ka razrešenju**, pri čemu se ispoljavaju posledice vrhunca.
  - **Efektan vrhunac** karakterističan je po sposobnosti da iznenadi publiku, a istovremeno ostane dosledan uspostavljenim temama priče i razvoju likova, čime se obezbeđuje zadovoljavajuće narativno iskustvo.

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

Rasplet

Hajde da analiziramo ove elemente:

- **Rasplet** je završni čin scenarija u kome se rešavaju sukobi u priči pri čemu transformacija likova dolazi do svog kraja. Rasplet označava privođenje naracije kraju i odgovara na ključna pitanja postavljana u toku priče.
  - U ovoj fazi, putovanje glavnog junaka kulminira u **rešenju glavnog sukoba**, određujući njegovu sudbinu — da li će uspeti ili neće, da će preživeti ili umreti. Ovaj trenutak je ključan za emocionalno zadovoljstvo publike.
  - Rasplet nije samo kraj; on je **rešenje koje povezuje sve narativne niti** uspostavljene ranije u scenariju, osiguravajući da publika razume posledice vrhunca radnje.
  - On često **odražava glavne teme priče**, prikazujući **rast ili promenu kod glavnog junaka** i pružajući **uvid u celokupnu poruku** scenarija.
  - Takođe, rasplet postavlja osnovu za **moguće buduće događaje,** ostavljajući publiku sa osećajem zaokruženosti, ali i nagoveštajem o životima likova nakon završetka priče.

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

Lik

Hajde da analiziramo ove elemente:

- **Likovi** su pokretačka snaga scenarija, s obzirom na to da služe kao centralna tačka kroz koju se priča razvija. Oni utelovljuju teme i sukobe, čineći narativ bliskim i zanimljivim za publiku**.**
  - Svaki lik treba da ima svoje posebne **osobine, motive i razvojne puteve** koji doprinose njegovoj celokupnoj izgradnji tokom priče. Ova dubina omogućava publici da se emocionalno poveže sa likovima i da uroni u njihova putovanja.
  - **Protagonista** koji je često centralni lik suočava se sa izazovima koji testiraju njegove vrednosti i uverenja, što ga vodi ka ličnom rastu ili transformaciji do kraja priče. Ova evolucija lika je ključna za upečatljiv narativ.
  - **Sporedni likovi** igraju važnu ulogu u oblikovanju puta protagoniste, stvarajući sukobe, pružajući pomoć ili postavljajući prepreke koje obogaćuju priču i unapređuju dinamiku među likovima.
  - **Dobro osmišljeni likovi** značajno doprinose celokupnom utisku scenarija, jer njihove **interakcije i odluke pokreću radnju** i publika se sa njima saživi na različite načine.

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

Okruženje

Hajde da analiziramo ove elemente:

- **Okruženje** (ili mesto radnje) određuje vreme i prostor u kojem se priča odvija, pružajući kontekst za postupke likova i događaje u naraciji. Ono je ključno za uranjanje publike u svet priče.
  - Dobro definisano okruženje doprinosi **vizuelnom aspektu pripovedanja** u scenariju, što omogućava publici da jasno zamisli prostor i atmosferu koji utiču na likove i radnju.
  - Okruženje takođe može da odražava **emocionalni ton priče**, pri čemu određene lokacije i vremenski periodi doprinose opštem raspoloženju i temama. Na primer, mračni, kišoviti gradski pejzaž može da izazove osećaj očaja, dok svetao, sunčan pejzaž može da sugeriše nadu.
  - Pored toga, okruženje može da igra **ulogu lika u priči**, utičući na narativ i odluke koje likovi donose. Može da postavlja prepreke ili pruža prilike koje pokreću radnju.
  - Efikasna upotreba okruženja podrazumeva njegovo prirodno uklapanje u scenario, tako da **podržava razvoj likova i napredovanje priče**, a da ih pri tome ne zaseni.

Struktura i elementi priče

2. Sažeti prikaz elemenata priče i njene strukture

Tačka zapleta

Hajde da analiziramo ove elemente:

- **Ključne tačke zapleta** jesu presudni događaji ili trenuci u scenariju koji pokreću priču napred i učvršćuju narativnu strukturu. One služe kao putokazi koji usmeravaju publiku kroz zaplet**.**
  - Uobičajeno je da **na kraju svakog čina** postoje **ključne tačke zapleta** koje pomažu u održavanju tempa priče i zadržavaju pažnju publike. Ove tačke su od suštinskog značaja za postavljanje uloga i pokretanje razvoja likova.
  - **Prva tačka** zapleta često označava **značajnu promenu ili odluku** glavnog junaka, čime se postavlja osnova za nadolazeći sukob i njegov dalji razvoj kroz priču. Na primer, u filmu „Matriks“, prva tačka zapleta dešava se kada Neo izabere crvenu pilulu, što ga vodi u novu stvarnost.
  - **Naredne tačke zapleta** nadograđuju početni sukob, uvodeći nove izazove i otkrića koja produbljuju narativ. One su osmišljene tako da stvaraju napetost i održavaju interesovanje publike za razvoj likova.
  - Na kraju, tačke zapleta nisu vezane isključivo za akciju; one mogu da budu i tiši, introspektivni trenuci odluke ili spoznaje koji značajno utiču na likove i pravac priče.

Struktura i elementi priče

3. Značaj strukturisane priče

Strukturisana priča pruža jasan okvir koji usmerava narativ, obezbeđujući da svi elementi budu povezani na koherentan način. Ovakva organizacija pomaže publici da prati radnju i razume odnose između likova i događaja.

Ona uspostavlja **logičan sled događaja** koji obično prati format sa početkom, sredinom i krajem. Ova struktura omogućava efikasan tempo pripovedanja i postepeno izgrađuje tenziju, održavajući pažnju publike tokom cele priče.

Jasno definisana struktura pomaže u **razvoju likova**, jer omogućava da se likovi suočavaju sa izazovima te da se razvijaju kao odgovor na sukobe. Ovaj rast je ključan za stvaranje dinamičnih likova sa kojima publika može da se poistoveti.

Korišćenje ključnih zapleta unutar strukturisane priče služi **da pokrene narativ**, obeležavajući značajne trenutke koji menjaju pravac zapleta. Ti ključni zapleti održavaju tempo što čini da priča ostane zanimljiva.

Na kraju, strukturisana priča kulminira **raspletom** koji povezuje sve nerazrešene elemente i rešava centralni sukob, pružajući publici osećaj zaokruženosti. Rasplet jača teme priče i ostavlja trajan utisak.

Struktura i elementi priče

4. Rezime

- Svi elementi priče moraju da funkcionišu zajedno i skladno. Odnos između ovih delova i celine ključan je za ubedljivu priču.
- Strukturisana priča pruža jasan okvir koji vodi naraciju, pri čemu su svi elementi skladno integrisani. Ovakva organizacija priče pomaže publici da prati radnju i razume odnose između likova i događaja.

Izvori

Field, Syd (2005). Screenplay. The Foundations of Screenwriting. A Step-by-Step Guide from Concept to Finished Script. New York: Delta.

Stocchetti, Matteo (2016). The Politics of Education and the Digital Turn in Storytelling: A Critical Introduction. In: M. Stocchetti (Ed.). Storytelling and Education in the Digital Age. Experiences and Criticisms, pp. 13-30. Berlin: Peter Lang.

Kontakt

Universität Paderborn
Department Wirtschaftspädagogik Lehrstuhl
Wirtschaftspädagogik II Warburger Str. 100
33098 Paderborn

http://www.upb.de/wipaed

Prof. Dr. Marc Beutner
Tel: +49 (0) 52 51 / 60 - 23 67
Fax: +49 (0) 52 51 / 60 - 35 63
E-Mail: marc.beutner@uni-paderborn.de

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CC BY SA